

رابطه استرس سازمانی و عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی

لقمان کشاورز*^۱، ندا قیاثوند^۲

^۱ دانشیار دانشگاه پیام نور، ^۲ دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۶/۲۸

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۰

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه استرس سازمانی و عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی بود.

روش‌شناسی: جامعه آماری تحقیق چهل نفر از بانوان تکواندوکار تیم‌های ملی نوجوانان، جوانان و بزرگسالان حاضر در اردوهای تدارکاتی برای شرکت در رقابت‌های بین‌المللی در سال ۱۳۹۱ بود که تمام آن‌ها به‌طور کل شمار برای نمونه انتخاب شدند. برای دستیابی به اهداف تحقیق از پرسشنامه اطلاعات فردی و استرس سازمانی محقق‌ساخته استفاده شد که روایی آن‌ها به تأیید متخصصان رسید و پایایی آن‌ها در یک مطالعه مقدماتی با حضور سی ورزشکار با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد. برای تحلیل اطلاعات جمع‌آوری‌شده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی از جمله کلموگروف- اسمیرنف، تی تک نمونه‌ای، رگرسیون چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون با کمک نرم‌افزار Spss استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که میزان استرس سازمانی در بین بانوان تیم ملی در حد بالا قرار دارد ($t=20/86, p=0/05$). بین استرس سازمانی و عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی رابطه معنی‌دار معکوس وجود دارد ($t=-0/732, p=0/05$). همچنین از بین مؤلفه‌های استرس سازمانی، عوامل تیمی ($t=2/456, p=0/05$) و محیطی ($t=2/106, p=0/05$) قابلیت پیش‌بینی عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان ایران را در رویدادهای بین‌المللی دارند. اما عوامل رهبری ($t=-0/770, p>0/05$) و فردی ($t=-0/770, p>1/793$) چنین قابلیت‌هایی را ندارند.

نتیجه‌گیری: با توجه به بالا بودن سطح استرس سازمانی در بانوان تکواندوکار و تأثیر منفی آن بر عملکرد آن‌ها، شناخت دقیق و مهار آن زیر نظر مسئولان فدراسیون تکواندو ضروری به نظر می‌رسد.
واژه‌های کلیدی: استرس سازمانی، تکواندو، بانوان، رویدادهای بین‌المللی.

مقدمه

موفقیت ورزشکاران به خصوص بانوان کشور به دلیل وجود برخی محدودیت‌های فرهنگی و مذهبی در رویدادهای بین‌المللی نیازمند هماهنگی عوامل بسیاری از جمله مسئولان فدراسیون‌ها با مربیان، ورزشکاران، مدیران و سرپرستان تیم‌های ملی است. اما با وجود چنین هماهنگی‌ای، بسیاری از عوامل دیگر می‌توانند در توفیق یا عدم توفیق ورزشکاران به‌ویژه ورزشکاران بانوان تأثیرگذار باشند. یکی از عواملی که در حال حاضر به دلایل زیادی در عملکرد بانوان ورزشکار ایران می‌تواند تأثیر زیادی داشته باشد، استرس و استرس سازمانی^۱ است. بی‌شک تجربه استرس و فشار روانی از جمله عوامل لاینفک ورزش است و چگونگی رویارویی و کنار آمدن با این عوامل و یا کنترل آن‌ها به خصوص در محیط خارج از میدان مسابقه در سلامت روانی ورزشکاران بسیار مهم است. استرس یک فشار یا محرک محیطی است که در نتیجه عمل و عکس‌العمل بین فرد و محیط به وجود می‌آید (فلچر و همکاران^۲، ۲۰۰۶: ۳۲۳). طبق تعریف فلچر و همکاران، استرس فرایندی است که مبادلات فرد با محیط اطرافش ممکن می‌کند و فرد به ارزیابی موقعیتی که خود را در آن می‌یابد، می‌پردازد و درصدد است خود را با هر مسئله‌ای که به وجود می‌آید، منطبق سازد (همان). روانشناسان ورزشی معتقدند که تقاضاها و نیازهایی که ورزشکاران با آن‌ها در ارتباط هستند، همان محرک‌هایی هستند که به منابع استرس اشاره دارند و این تقاضاها نشان‌دهنده شرایط محیطی ورزشکار و منابع بالقوه آسیب هستند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که محرک‌ها این توانایی را دارند که موجب آسیب دیدگی در پاسخ‌ها شوند و به شکل یک عکس‌العمل منفی از سوی منبع استرس‌دهنده نشان داده شوند (همان: ۳۲۶). از سویی دیگر به زعم فلچر و هنتن^۳ (۲۰۰۳) استرس را به سه دسته "استرس رقابتی"^۴، "استرس سازمانی" و "استرس فردی"^۵ می‌توان تقسیم کرد. استرس رقابتی به‌طور مستقیم مربوط به زمان رقابت ورزشکار است (حریف)، استرس فردی مربوط به مسائل شخصی و خصوصی ورزشکار است و استرس سازمانی به‌طور مستقیم به سازمانی که ورزشکار در آن فعالیت دارد، مربوط می‌شود. از این‌رو استرس‌دهنده‌های سازمانی، تقاضاها و محرک‌هایی هستند که به‌طور مستقیم با سازمانی که فرد در آن فعالیت دارد، در ارتباط‌اند. چنانچه واکنش فرد به استرس‌دهنده سازمانی به لحاظ روانی و رفتاری منفی باشد، می‌تواند منجر به آسیب در عملکرد او شود (فلچر و همکاران، ۲۰۰۶: ۳۲۹).

-
1. Organizational Stress
 2. Fletcher, Hanton & Mellalieu
 3. Fletcher & Hanton
 4. Competitive Stress
 5. Personal Stress

استرس سازمانی در بخش‌ها و مشاغل مختلف از جمله پزشکی (ساینف^۱، ۱۹۹۰)، نیروهای پلیس (گال و همکاران^۲، ۱۹۹۸)، ارتش (روگرز و شانی^۳، ۱۹۸۷) و شرکت‌ها و بنگاه‌های مختلف (کنگمی و خان^۴، ۱۹۹۷) مورد توجه قرار گرفته است. نتایج تحقیقات متعدد بیانگر این است که منابع اصلی و پایه استرس سازمانی عبارت‌اند از فشار کاری، سیستم و شرایط کاری، ارزیابی عملکرد، ساختار سازمان، ابهام در مسئولیت‌پذیری و توانایی، ابهام در نقش (روگرز و شانی، ۱۹۸۷)، تداخل نقش و مسئولیت‌های اضافی (جمال^۵، ۱۹۸۴ و ۱۹۸۵)، ضعف اطلاعات و ضعف در مسئولیت‌پذیری (سیگرزو ون الدر^۶، ۱۹۹۶). همچنین تطبیق نتایج تحقیقات متعدد در این حوزه حوزه مبین این است که عوامل پیش گفته علاوه بر رضایت شغلی (هنریکس و همکاران^۷، ۱۹۸۵) بر عملکرد فرد نیز تأثیرگذارند (روبینو و همکاران^۸، ۱۹۸۷). همچنین در مطالعه جهانی راد و همکاران (۱۳۹۰) دوازده عامل استرس‌زا با عنوان عوامل رقابتی (شش عامل) و عوامل خارج از رقابت (شش عامل) در میان ورزشکاران تیم‌های ملی مورد بررسی قرار گرفتند. مهم‌ترین عواملی که بیشترین تأثیر منفی را روی عملکرد ورزشکاران داشتند، به ترتیب عبارت بودند از: صدمات جسمانی، عوامل شخصی و میان فردی، وضعیت جسمانی، تعارض با مربی، ابهام و عدم اطمینان از پیروزی و برنده شدن. در این زمینه نتایج برخی پژوهش‌های اخیر در مورد با حوادث مهم زندگی نشان داده است که ساختار سازمانی و جو حاکم بر سازمان به‌عنوان عامل اصلی در آماده‌سازی ورزشکاران حرفه‌ای و عملکرد آن‌ها در بازی‌های المپیک تأثیرگذار بوده است (گلد و همکاران^۹، ۱۹۹۹: ۳۷۱-۳۹۴؛ پنسنگارد و دودا^{۱۰}، ۲۰۰۲: ۲۱۹-۲۳۶). همچنین درباره نقش ناراحتی‌های روزانه و نشانگان بیش‌تمرینی در ورزشکاران تحقیقاتی به عمل آمده است که نتایج آن‌ها بیانگر این است که هم وقایع بزرگ سازمانی و هم اتفاقات کوچک در سازمان روی کیفیت عملکرد ورزشکاران تأثیر اساسی می‌گذارند (میهان و همکاران^{۱۱}، ۲۰۰۴: ۱۵۴-۱۷۱؛ کنتا و هاسمن^{۱۲}، ۱۹۹۸: ۲۵-۳۹). وودمن و هاردی^{۱۳} (۲۰۰۱) روی ورزشکاران حرفه‌ای تحقیقی انجام دادند و دریافتند که ورزشکاران در رقابت‌های بزرگ و بین‌المللی با استرس‌دهنده‌های متعددی مواجه‌اند. مهم‌ترین

-
1. Sing
 2. Gulle, Tredoux & Foster
 3. Rogers, Li & Shani
 4. Cangemi & Khan,
 5. Jamal
 6. Seegers & Van Elderen
 7. Henrix, Ovalle & Troxler
 8. Robinowitz & Stumpf
 9. Gould, Guinan, Greenleaf, Mudbery & Peterson
 10. Pensgaard & Duda
 11. Meehan, Bull, Wood & James
 12. Kentta & Hassmen
 13. Woodman & Hardy

عوامل محیطی عبارت بودند از: انتخاب تمرین، محیط تمرینی، پول و سرمایه. مهم‌ترین عوامل فردی عبارت بودند از: تغذیه، آسیب‌ها، اهداف و انتظارات، مهم‌ترین عوامل رهبری نیز عبارت بودند از: مربیان و شیوهٔ مربیگری و مهم‌ترین عوامل تیمی عبارت بودند از: جو تیم، شبکه‌های حمایتی، وظایف و نقش‌ها و ارتباطات. نتایج تحقیقات فلچر^۱ (۲۰۰۱)، فلچر و هنتن (۲۰۰۳) و هنتن و همکاران^۲ (۲۰۰۵) نیز نشان داد که برخی عوامل استرس‌زای سازمانی تأثیرگذار در عملکرد ورزشکاران عبارت‌اند از: مسکن یا محل اقامت و مسافرت. کامپیل و جونز^۳ (۲۰۰۲) روی بسکتبالیست‌های حرفه‌ای با ویلچر تحقیقاتی انجام دادند و دریافتند که تقاضاها و هزینه‌های ورزشی، رفتار منفی مربی و موضوعات اساسی از این قبیل استرس زیادی را برای ورزشکاران به وجود آورده است. نوبلت و همکاران^۴ (۲۰۰۳) در مورد استرس‌دهنده‌های سازمانی مطرح کردند که کنترل شغلی و حمایت کاری موجب رضایت شغلی در فوتبالیست‌های حرفه‌ای شده و حمایت اجتماعی تأثیر زیادی را در رضایت شغلی، همچنین در سلامت روانی آن‌ها داشته است. یافته‌های جونز^۵ (۲۰۰۲) نیز بیانگر این است که در عکس‌العمل‌هایی که ورزشکاران در عملکردهای عالی خود خود در ورزش نشان داده‌اند، عوامل سازمانی بیش از هر عامل دیگری روی عملکرد آن‌ها تأثیر داشته است. هنتن و همکاران (۲۰۰۵) در تحقیق خود - که بین استرس‌دهنده‌های رقابتی و سازمانی در ورزشکاران حرفه‌ای مقایسه کردند به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران استرس‌هایی را که به طور مستقیم مربوط به سازمان ورزشی است بیشتر از استرس‌دهنده‌های رقابتی تجربه کرده‌اند. کریستیانسن و روبرتز^۶ (۲۰۱۰) در پژوهش خود روی نوجوانان نروژی شرکت‌کننده در بازی‌های المپیک به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران استرس‌دهنده‌های سازمانی (مثل مسکن، غذا، حمل و نقل و چگونگی رفت‌وآمد) و استرس‌دهنده‌های رقابتی را به دلیل اهمیت رقابت‌ها به عنوان دو عامل مهم تأثیرگذار منفی در عملکرد خود معرفی کردند. تابی و همکاران^۷ (۲۰۱۲) فرسودگی شغلی را بین فوتبالیست‌های حرفه‌ای ژاپن و انگلیس مقایسه کردند و به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران ژاپنی به دلیل تفاوت در سبک رهبری و ارتباط ضعیف با هم‌تیمی‌ها استرس بیشتر و فرسودگی بیشتری را تجربه می‌کنند. گرنات^۸ (۲۰۱۰)، ده عامل عمده را به عنوان عوامل استرس‌زای سازمانی در بین ژیمناست‌های دختر معرفی کرد که در کاهش عملکرد آن‌ها مؤثر است.

-
1. Fletcher, D
 2. Hanton, Fletcher & Coughlan
 3. Campbell & Jones
 4. Noblet, Rodwell & Mc Williams
 5. Jones
 6. Kristiansen & Roberts
 7. Tabei, Fletcher & Goodger
 8. Granat

ءر ءءقق وى انءها و همكاران¹ (2007) - كه به ارزىابى استرسءهنءهءاى سازمانى ءر بىء ءانشءوىان ورزشكار مالزىابى ٱرءاخءه بوءءء- مشءص شء كه عوامل فرءى و مءىطى بىء از ساىر عوامل موجب كاهش عملكرد ورزشكاران مى شوء. ءءقق فلءر و همكاران² (2008) نىز نشان ءاء كه استرسءهنءهءاى سازمانى ءءىر زىءى ءر آمادهءسازى و عملكرد ورزشكاران نءبه ءاشءه اسء. ءر ءءقق كرىسءىانسء و همكاران³ (2012) - كه سعى ءر كشف استرسءهنءهءاى سازمانى راءى راءى ءر بىء فوءبالىسءهاى آمريكا ءاشءءء، مشءص شء، به ءلىل ءءىرءءارى زىءء استرسءهنءهءاى هاى سازمانى روى عملكرد ورزشكاران، مسءولان باىء با نءرانى و ءءء بىءءءرى روى ءءىرات اىن اسءرسءهنءهءا ءمرءز كءءء. همءنىن ءءقق مولء⁴ (2007) روى شناءران نوءوان نىز مؤىء اىن مطالب اسء و اءافه مى كءء، به ءلىل آنكه كءءرل اسءرسءهنءهءاى سازمانى ءارء از كءءرل ورزشكار اسء، آنها برائى اءراهائى ورزشى بسىار ءءرناك هسءءء و مى ءوانءء فكر ورزشكاران را بهءءء به ءوء مشءول سازءء. بءابراىن ورزشكاران باىء آماءءى لازم را برائى مواءه شءء با اىن نوع اسءرسءهنءهءا ءاشءه باشءء.

از بررسى مبانى نظرى و ٱىءشىءء ءءقق ءنىن مى ءوان اسءءءاب كراء كه ءءءهءهءاى مربوط به اسءرس و اسءرس سازمانى برائى ورزشكاران و به ءءصص ورزشكاران ءىمهاى ملى بانوان اهمىء زىءى ءارء و با ءوءءه به اىنكه بانوان ورزشكار ءىمهاى ملى كءور برائى ءءور ءر رءابءءهاى بىءالمللى با مشكلء زىءىء مواءهءء و اىن امكان وءوء ءارء كه مشكلء ٱىءش ءفءه ءءوانء زمىنهءساز بروز اسءرس و اسءرس سازمانى ءر آنها شوءء و عملكرد آنها را ءر روءىءاءهاى بىءالمللى ءء ءءىر ءرار ءهءء، ٱءوهء ءاضر ءر صءء اسء به اىن سءال ٱاسء ءهء كه ءه رابءهءاى بىء اسءرس سازمانى و عملكرد اعءضائى ءىم ملى ءكوانءوى بانوان اىران، شركء كءءءء ءر روءىءاءهاى بىءالمللى وءوء ءارء؟

روش شناسى ٱءوهء

ٱءوهء ءاضر از نوع ءوصىفى- همبسءءى بوء كه به صورت مىءءانى انءءام شء. ءامعءء آمارى ءءقق ءهل نفر از بانوان ءكوانءوكار ءىمهاى ملى نوءوانان، ءوانان و بزرءسالان ءاضر ءر اردوءهاى ءءاركاءى برائى شركء ءر رءابءءهاى بىءالمللى ءر سال 1391 بوءءء كه ءمام آنها به ءور كلءمار برائى نمونه انءءاب شءءء. شاپان ءكر اسء همءء نمونهها ءءاقل ءءربءء ءءور ءر ءك روءىءء بىءالمللى را ءاشءءء. برائى ءسءىابى به اءءاف ءءقق از ٱرسشءامءء اءلاءاء فرءى به منءور

1. Wee Eng Hoe, Mea, Tah & Abdoullah
2. Fletcher, Hanton, Neil & Mellalieu
3. Kristiansen, Murphy & Roberts
4. Mullen & John

شناخت ویژگی‌های جمعیت‌شناختی با سؤالاتی مربوط به سن، تحصیلات، سابقه تمرین، سابقه حضور در مسابقات بین‌المللی، سابقه حضور در اردوهای تدارکاتی تیم ملی، آخرین مسابقه بین‌المللی که در آن حضور داشتند و تعداد بردهای کسب‌شده در آخرین رویداد بین‌المللی و پرسشنامه محقق ساخته استرس سازمانی استفاده شد که روایی صوری و محتوایی آن به تأیید پانزده نفر از متخصصان رسید. همچنین پایایی آن در یک آزمون مقدماتی با سی نفر آزمودنی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه شد. شایان ذکر است که این سی نفر از بین قهرمانان کشور و اعضای اسبق تیم ملی تکواندوی بانوان انتخاب شدند. پرسشنامه مزبور حاوی ۵۳ سؤال و ۴ خرده‌مقیاس عوامل محیطی (سؤال ۱-۲۲)، فردی (سؤال ۲۳-۳۳)، رهبری (سؤال ۳۴-۴۶) و تیمی (سؤال ۴۷-۵۳) بود. سؤالات با یک طیف پنج‌ارزشی لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. همچنین برای ارزیابی عملکرد ورزشکاران در رویدادهای بین‌المللی، تعداد بردهای آن‌ها به عنوان سنجش عملکرد ورزشکاران مورد توجه قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از روش‌های آمار توصیفی مانند میانگین، انحراف استاندارد، جدول توزیع فراوانی و روش‌های آمار استنباطی از جمله کلموگروف اسمیرنوف، تی تک نمونه‌ای و رگرسیون چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون با کمک نرم‌افزار Spss استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱ نشان می‌دهد که در آخرین مسابقه بین‌المللی که اعضای تیم ملی حضور داشتند، دو نفر از آنها یک برد داشته، ۲۸ نفر آن‌ها دو برد، شش نفر آن‌ها سه برد، دو نفر آن‌ها چهار برد و دو نفر آن‌ها پنج برد داشته است.

جدول ۱. وضعیت تعداد بردهای بانوان تیم ملی تکواندوی ایران در آخرین رویداد بین‌المللی

تعداد برد	فراوانی	درصد
۱	۲	۱۵
۲	۲۸	۷۰
۳	۶	۱۵
۴	۲	۱۵
۵	۲	۱۵
کل	۴۰	٪۱۰۰

با توجه به نتایج جدول ۲ از آزمون K-S چنین نتیجه می‌شود که چون مقادیر سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از سطح آزمون یعنی ۰/۰۵ = است؛ بنابراین توزیع داده‌ها برای پرسشنامه استرس

سازمانی طبیعی است. به همین دلیل برای انجام آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

جدول ۲. آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	آماره k-s	سطح معنی‌داری
استرس سازمانی	۵۳	۳/۸۹۳	۰/۴۴۵	۱/۱۲۹	۰/۱۵۶

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد به دلیل اینکه $p = ۰/۰۵$ و حد پایین و حد بالا در فاصله اطمینان ۹۵٪ هر دو مثبت‌اند، مقدار آزمون با میانگین محاسبه شده تفاوت آماری معنی‌داری دارد. بنابراین استرس سازمانی ورزشکاران تیم ملی تکواندوی بانوان ایران، شرکت‌کننده در رویدادهای بین‌المللی در سطح بالا قرار دارد.

جدول ۳. نتایج آزمون تی یک نمونه‌ای برای مقایسه میانگین استرس سازمانی بانوان تیم ملی تکواندوی ایران، شرکت‌کننده در رویدادهای بین‌المللی با وضعیت متوسط

مقدار آزمون									
فاصله اطمینان	اختلاف	سطح معنی‌داری	df	t	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	استرس سازمانی	
۹۵٪	حد بالا	حد پایین							
	۰/۹۸	۰/۸۰۸	۰/۸۹۳	۰/۰۰۱	۳۹	۲۰/۸۶	۰/۴۴۵	۳/۸۹۳	۴۰

نتایج جداول ۴ و ۵ نشان می‌دهد، با توجه به $r = -۰/۷۳۲$ و $p\text{-value} = ۰/۰۰۱$ و با تأکید بر میزان F به دست آمده رابطه معنی‌دار معکوسی بین عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان در رویدادهای بین‌المللی با استرس سازمانی وجود دارد. از این‌رو، برای شناسایی زیرمؤلفه‌هایی که توانایی پیش‌بینی تعداد بردهای اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان را دارند، ضروری است که جدول رگرسیون مطرح شود.

جدول ۴. نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین استرس سازمانی و عملکرد ورزشکاران تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی

متغیرها	R	p-value
استرس سازمانی - عملکرد	-۰/۷۳۲	۰/۰۰۱

جدول ۵. رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان در رویدادهای بین‌المللی از طریق استرس سازمانی

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F میزان	سطح معنی‌داری
رگرسیون	۱۱/۱۶۲	۴	۲/۷۹۱		
باقیمانده	۱۷/۹۳۸	۳۵	۰/۵۱۳	۵/۴۴۵	۰/۰۰۲
کل	۲۹/۱۰۰	۳۹			

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد، با توجه به ضرایب رگرسیونی چندگانه با روش ورود هم‌زمان مؤلفه‌های استرس سازمانی، ضرایب رگرسیونی به دست آمده و همچنین سطح معنی‌داری و t محاسبه شده بین عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان با عوامل فردی و عوامل رهبری رابطه معنی‌داری وجود ندارد. اما بین عوامل محیطی و عوامل تیمی رابطه معنی‌دار وجود دارد. بنابراین عوامل محیطی و تیمی استرس سازمانی، عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد ورزشکاران تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی هستند. اما عوامل فردی و رهبری استرس سازمانی عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد ورزشکاران تیم ملی تکواندوی بانوان در رویدادهای بین‌المللی نیستند.

جدول ۶. ضرایب رگرسیونی چندگانه مرتبط با عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان در رویدادهای بین‌المللی از طریق عوامل محیطی، فردی، تیمی و رهبری

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بینی کننده	Bمیزان	ضریب بتا	t میزان	سطح معنی‌داری
تعداد برد	عوامل محیطی	-۰/۴۳۳	-۰/۳۸۱	۲/۱۰۶	۰/۰۴۲
	عوامل فردی	۰/۴۱۸	۰/۳۵۳	۱/۷۹۳	۰/۰۸۲
	عوامل تیمی	۰/۵۵۵	۰/۶۱۳	۲/۴۵۶	۰/۰۱۹
	عوامل رهبری	-۰/۱۳۶	-۰/۱۵۵	-۰/۷۷۰	۰/۴۴۶

معادله رگرسیونی پیش‌بینی عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان در رویدادهای بین‌المللی از طریق استرس سازمانی عبارت است از:

$$۱/۳۴۳ + (عوامل محیطی -۰/۳۸۱) + (عوامل تیمی) ۰/۶۱۳ = \text{عملکرد}$$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه استرس سازمانی با عملکرد اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی بود. یافته‌های پژوهش بیانگر این بود که استرس سازمانی بانوان تیم ملی تکواندو در رویدادهای بین‌المللی در سطح بالایی قرار دارد که نتایج تحقیق با یافته‌های وودمن و هاردی (۲۰۰۱)، گرنه (۲۰۱۰)، فلچر و هنتن (۲۰۰۳)، اسکنلان و همکاران (۱۹۹۱)، هنتن و همکاران (۲۰۰۵)، کریستیانسن و روبرتز (۲۰۱۰)، فلچر و همکاران (۲۰۰۹)، تابی و همکاران (۲۰۰۸)، فلچر و همکاران (۲۰۰۸)، کریستیانسن و همکاران (۲۰۱۱)، جان مولن (۲۰۰۷) همخوانی دارد. همچنین نتایج تحقیقات فلچر و هنتن (۲۰۰۳) بیانگر این بود که استرس سازمانی، می‌تواند عملکرد ورزشکاران را تحت‌الشعاع قرار دهد. در پژوهش مزبور مشخص شد که مدیریت بد و ضعیف بخش‌های سازمانی عموماً موجب آسیب به عملکرد ورزشکاران در طی سه بُعد می‌شود که عبارت‌اند از: بهم ریختن تمرکز، پاسخ‌های احساسی نابهنجار و نهایتاً تغییرات غیر عادی در سطوح اجرایی. از این‌رو با استناد به نتایج پژوهش حاضر و تحقیقات مرتبط می‌توان چنین بیان کرد که استرس سازمانی - که شامل چهار عامل رهبری، فردی، محیطی و تیمی است در بین بانوان تکواندوکار ایران، شرکت‌کننده در رویدادهای بین‌المللی در سطح بالایی قرار دارد و این عامل می‌تواند تأثیری منفی در عملکرد ورزشکاران تیم ملی بانوان تکواندوکار ایران داشته باشد. ورزشکاران تیم‌های ملی ایران که برای رقابت‌های بزرگ بین‌المللی آماده می‌شوند، نیازمند ساختارهای تمرینی و شرایط تمرینی مطلوبی هستند که با بهره‌مندی از آن‌ها بتوانند با تمرکز در تمرینات و مسابقات، به توفیق دست یابند و به بیان دیگر عملکرد مناسبی داشته باشند.

همچنین نتایج تحقیق دیل و رایزبرگ (۱۹۹۶) در این مورد نشان داد که ورزشکاران بر این باورند، زمانی می‌توانند عملکرد مطلوبی داشته باشند که شیوه رهبری حاکم بر آن‌ها (یکی از مؤلفه‌های استرس سازمانی) رضایت بخش باشد و فضا و جو ارتباطی بازتری موجود باشد. از سویی دیگر نتایج پژوهش نشان داد که موارد زیادی از جمله عدم وضوح و شفافیت در مسائل انتخابی، مسائل مالی، عدم حمایت برای درمان آسیب‌دیدگی‌ها، اجبار به تمرین علیرغم آسیب‌دیدگی، عدم حمایت مربی در زمان آسیب دیدگی و ارتباط ضعیف مربی با اعضای تیم (موارد مذکور از سؤالات پرسشنامه بودند) موجب افزایش استرس سازمانی در بین بانوان تکواندوکار می‌شود. همچنین با توجه به اینکه به دلایل فرهنگی و مذهبی و تفاوت محیط ایران با سایر کشورها - که در آن‌ها آقایان بدون محدودیت در تمرینات و مسابقات بانوان ایرانی شرکت می‌کنند- به نظر می‌رسد این عوامل مهم موجب افزایش سطح استرس سازمانی ورزشکاران بانوی ایرانی در رویدادهای بین‌المللی

می‌شود. از این رو به مسئولان فدراسیون تکواندوی ایران توصیه می‌شود که ضمن آشنا شدن با مفهوم استرس سازمانی، همکاری لازم را با متخصصان مدیریت و روانشناسی ورزشی به داشته باشند و دوره‌های آموزشی برای مدیران، سرپرستان، مربیان و ورزشکاران تیم ملی بانوان ایران برگزار کنند تا ضمن آشنایی آن‌ها با عوامل استرس‌زا و بروز استرس سازمانی در ورزشکاران، روش‌های مقابله و کاهش با استرس سازمانی نیز به آن‌ها آموزش داده شود. همچنین با توجه به اینکه مسائل مذهبی و فرهنگی- اجتماعی تأثیر زیادی در افزایش سطح استرس سازمانی بانوان تکواندوکار ایران دارند، توصیه می‌شود مسئولان وزارت ورزش و جوانان تعامل مناسبی با مراجع و روحانیون داشته باشند تا راهکارهای مناسب برای حضور آقایان در رقابت‌های ورزشی بانوان و بالعکس، در داخل کشور پیش‌بینی شود. در ادامه علاوه بر موارد پیش‌گفته برای کاهش استرس سازمانی در بانوان تکواندوکار تیم ملی موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

شفافیت و روشن بودن روند انتخاب اعضای تیم ملی بانوان، استفاده از روش‌های علمی و مؤثر برپایه اردوهای تدارکاتی، تربیت و استفاده از مربیان با دانش و آگاه از مسائل مرتبط با تیم (به‌ویژه آشنایی مربی با موضوعات حساس مانند کنترل وزن، برنامه تغذیه ورزشکاران، شیوه‌های رهبری صحیح)، آشنا ساختن مسئولان، مربیان و ورزشکاران با مفهوم استرس سازمانی و روش‌های کنترل آن.

در بخش دیگری از تحقیق، نتایج پژوهش نشان داد که بین عملکرد (تعداد برد) در رویدادهای بین‌المللی و استرس سازمانی در بانوان تکواندوکار عضو تیم ملی رابطه معکوسی وجود دارد و از بین چهار مؤلفه استرس سازمانی، عوامل محیطی و تیمی عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد (تعداد برده) اعضای تیم ملی بانوان تکواندوی ایران، شرکت‌کننده در رویدادهای بین‌المللی به شمار می‌روند. به بیان دیگر با افزایش سطح استرس سازمانی، عملکرد (تعداد برد) ورزشکاران تیم ملی بانوان ایران در رویدادهای بین‌المللی کاهش می‌یابد و به‌طور کلی عملکرد خوبی در رویدادهای بین‌المللی به دست نمی‌آورند. که نتایج این بخش از پژوهش با یافته‌های بسیاری از محققان از جمله وودمن و هاردی (۲۰۰۱)، فلچر و هنتن (۲۰۰۳)، هنتن و همکاران (۲۰۰۵)، جان مولن (۲۰۰۷)، تابی و همکاران (۲۰۰۸)، فلچر و همکاران (۲۰۰۸)، فلچر و همکاران (۲۰۰۹)، کریستیانسن و روبرتز (۲۰۱۰)، کریستیانسن و همکاران (۲۰۱۲) و کریستیانسن و همکاران (۲۰۱۲) که نشان دهنده تأثیر منفی عوامل سازمانی بر عملکرد ورزشکاران بودند، همخوانی دارد. از سویی دیگر مطالعات انجام‌شده در حوزه استرس سازمانی در ورزش بیانگر این است که عوامل زیادی در عملکرد ورزشکاران تأثیر گذارند. به‌طوری که بنابر تحقیقات گسترده و جامع وودمن و هاردی (۲۰۰۱) در مورد عوامل تیمی می‌توان بیش از سی متغیر را مشاهده کرد که می‌توانند ورزشکاران را تحت تأثیر قرار دهند. این متغیرها در چهار دسته قرار می‌گیرند که شامل جو تیم،

حمایت‌های رسانه‌ای، نقش‌ها و ارتباطات هستند. همچنین یافته‌های فلچر و هنتن (۲۰۰۳)، هنتن و همکاران (۲۰۰۵)، فلچر و همکاران (۲۰۰۸)، کریستیانسن، مورفی و روبرتز (۲۰۱۲) با تحقیق حاضر در مورد عوامل تیمی مطابقت دارند. تابلی و همکاران (۲۰۰۸) ارتباط ضعیف بین هم‌تیمی‌ها را در بین بازیکنان حرفه‌ای فوتبال ژاپنی در مقایسه با بازیکنان انگلیسی از جمله عوامل تأثیرگذار بر فرسودگی شغلی زودرس در بین بازیکنان ژاپنی دانسته‌اند. در یافته‌های وی‌انگ‌ها (۲۰۰۷) در مورد عوامل تیمی مشخص شد، اگرچه متغیرهای تیمی روی عملکرد ورزشکاران آثار منفی داشته است، اما نسبت به سایر عوامل دیگر، اهمیت کمتری دارد. اما آنچه در تحقیق پیش‌گفته در میان عوامل تیمی، ورزشکاران را بیش از دیگران تحت تأثیر قرار داد، به‌ترتیب، عدم گذشت و بلندهمتی در بین ورزشکاران، عدم ارتباط مناسب بین ورزشکاران و مدیران تیم ملی و مدیران فدراسیون و عدم دسترسی کافی به اطلاعات و سوابق بازیکنان خارجی بود. بنابر تحقیق وودمن و هاردی (۲۰۰۱) نیز عوامل محیطی در چهار بخش انتخابی، موارد مالی، محیط تمرینی و محل اقامت قرار داشتند که بیش از چهل متغیر را در بر گرفتند. فلچر و هنتن (۲۰۰۳) علاوه بر موارد بالا، موارد دیگری مانند مسافرت، محیط رقابت و ایمنی را در گروه عوامل محیطی افزودند. در تحقیق ویانگ‌ها (۲۰۰۷) نیز عوامل محیطی در بین عوامل دیگر، در درجه دوم اهمیت قرار گرفت. به نظر می‌رسد که در میان مسائل مختلف مرتبط با استرس سازمانی، عوامل محیطی بیش از سایر عوامل دارای تنوع هستند. محققان عوامل محیطی را در ابعاد مختلفی بررسی می‌کنند که برخی از آن‌ها در تحقیقات مختلف مشترک هستند و برخی از آن‌ها متفاوت‌اند. به‌طور مثال در تحقیق کریستیانسن و روبرتز (۲۰۱۰) چگونگی رفت‌وآمد و محل اقامت بیش از سایر متغیرها بر عملکرد ورزشکاران مؤثر بود و یا در تحقیق گرنٹ (۲۰۱۰) تحمل فشار زیاد به دلیل رقابت بین هم‌تیمی‌ها بر عملکرد ورزشکاران تأثیرگذار بوده است. در تحقیق ویانگ‌ها (۲۰۰۷) به‌ترتیب مسائل مالی، انتخابی و محل اقامت بیش از سایر متغیرها در گروه عوامل محیطی، عملکرد ورزشکاران را تحت تأثیر قرار داده است. بنابراین با استناد به یافته‌های پژوهش حاضر و تحقیقات مرتبط در این حوزه می‌توان چنین بیان کرد که عوامل تیمی و محیطی زیادی بر تعداد بردو باخت و عملکرد ورزشکاران در رشته‌های مختلف ورزشی تأثیرگذارند. از این رو با توجه به اینکه در پژوهش حاضر مشخص شد، عوامل محیطی و تیمی از عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد (بردهای) بانوان تکواندوکار تیم ملی ایران در رویدادهای بین‌المللی به شمار می‌روند و عملکرد بانوان تکواندوکار تیم ملی را با چالش مواجه می‌سازند، توصیه می‌شود که مسئولان و دست‌اندرکاران تکواندوی ایران، تمهیدات لازم را برای شناسایی عوامل تیمی و محیطی تأثیرگذار بر عملکرد (برد) اعضای تیم ملی تکواندو در رویدادهای بین‌المللی اتخاذ کنند تا با شناسایی آن‌ها راهکارهای لازم و مناسب برای کاهش تأثیر منفی آن‌ها در عملکرد بانوان تکواندوکار در رویدادهای بین‌المللی استفاده شود. در صورت کاهش عوامل تیمی

و محیطی در عملکرد بانوان تکواندوکار در رویدادهای بین‌المللی و با بهره‌مندی از برنامه‌های مناسب و استفاده از توان فنی موجود در تکواندوی کشور ایران، موفقیت تکواندوکاران بانوان در رویدادهای بین‌المللی دور از دسترس نخواهد بود. در این زمینه همکاری و تشکیل کمیته‌ای ویژه با حضور روانشناسان و متخصصان مدیریت ورزشی در کنار سایر مسئولان و دست‌اندرکاران تیم‌های ملی بانوان ایران می‌تواند کمک‌کننده باشد. همچنین آموزش و آشنا ساختن اعضای تیم ملی تکواندوی بانوان با عوامل استرس سازمانی، به‌ویژه عوامل محیطی و تیمی و راه‌های تعامل با آن از روش‌های مناسب کاهش اثر منفی استرس سازمانی در عملکرد بانوان تکواندوکار در رویدادهای بین‌المللی است.

منابع

- جهانی راد، نرگس (۱۳۹۰). بررسی عوامل استرس ورزشکاران تیم ملی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- Campbell, E., & Jones, G (2002a). *Cognitive appraisal of source of stress experienced by elite male wheelchair basketball players*, Adapted physical activity quarterly, 9: 100-108.
- Campbell, E., & Jones, G (2002b). *Source of stress experienced by elite male wheelchair basketball players*, adapted physical activity quarterly, 19: 82-99.
- Cangemi, J.P., & Khan, K.H (1997). *How business and industrial leaders/organizations handle trauma/stress*, IFE Psychologia: An international journal, 5: 1-10.
- Chelladurai, P., & Haggerty, T.R (1991). *Measures of Organizational effectiveness of Canadian national sport organizations*, Canadian journal of sport science, 16: 126-133.
- Dale, G.A., & Wrisberg, C.A (1996). *The use of performance profiling technique in a team setting: Getting the athletes and coach on the same page*, The sport psychologist, 10: 261-277.
- Dugdale, J.R., Eklund, R.C., & Gordon, S (2002). *Expected and unexpected stressors in major international competition: Appraisal coping and performance*, The Sport Psychologist, 16: 20-33.
- Fletcher, D (2001). *Source of organizational stress in elite sports performers*, Unpublished master's thesis, Loughborough University, Leicestershire, United Kingdom.
- Fletcher, D., & Hanton, S (2003b). *Source of organizational stress in elite sports performers*, The sport psychologist, 17: 175-195.
- Fletcher, D., & Chris, W (2009). *Organizational psychology in elite sport: it emergence, application and future*, Psychology of sport and exercise.
- Fletcher, D., Hanton S., Neil, R., & Mellalieu, SD (2008). *Competition stress in sport performance, Stressors experienced in the competition environment*.

- Fletcher, D., Hanton, S., & Mellalieu, S.D (in press, 2006). *An organizational stress review: Conceptual and theoretical issues in competitive sport*, In S. Hanton & Mellalieu (Eds.), *Literature reviews in sport psychology*, New York: Nova Science.
- Gould, D., Guinan, D., Greenleaf, C., Mudbery, R., & Peterson, K (1999). *Factors affecting Olympic performers: Perception of athletes and coaches from more and less successful teams*, *The sport Psychologist*, 13: 371-394.
- Granat (2010). *Sport psychology and gymnastics: Ten causes of stress for young female athletes*.
- Gulle, G., Tredoux, C., & Foster, D (1998). *Inherent and organizational stress in the SAPS: An empirical survey in the Western Cape*, *South African journal of psychology*, 28: 129-134.
- Hanton, S., & Fletcher, D (2003). *Toward a conceptual understanding of organizational stress in sports performance*, Poster session presented at the annual meeting of the Association for the Advancement of Applied Sport Psychology, Philadelphia, PA.
- Hanton, S., Fletcher, D., & Coughlan, G. (2005). *Stress in elite sport performers: A comparative study of competitive and organizational stressors*, *Journal of sports sciences*, 23: 1129-1141.
- Hendrix, W.H., Ovalle, N.K., & Troxler, R.G (1985). *Behavioral and physiological consequences of stress and its antecedent factors*, *Journal of applied psychology*, 70: 188-201.
- Jamal, M (1984). *Job stress and job performance controversy: An empirical assessment*, *Organizational behavior and human decision processes*, 33: 1-21.
- Jamal, M (1985). *Relationship of job stress performance: A study of managers and blue-collar workers*, *Human relations*, 38: 409-424.
- Jones, G (2002). *Performance excellence :A personal perspective on the link between sport and business*, *Journal of applied sport psychology*, 14: 268-281.
- Kentta, G., and Hassmen, P (1998). *Overtraining and recovery: A conceptual model*, *Sports medicine*, 26: 25-39.
- Kristiansen, E., Halvari, H., & Roberts, G.C (2011). *Organizational and media stress among professional football players: testing an achievement goal theory model*.
- Kristiansen, E., Murphy, D., & Roberts, G (2012). *Organizational stress and coping in U.S professional soccer*, *Norwegian School of Sport Sciences*.
- Kristiansen, E., & Roberts, G.C (2010). *Young elite athletes and social support: Coping with competitive and organizational "Olympic" competition*, *Norwegian School of Sport Science*.
- Meehan, H.L., Bull, S., Wood, D.M., & James, D.V.B (2004). *The overtraining syndrome: A multicontextual assessment*, *The sport psychologist*, 18: 154-171.
- Noblet, A.J., Rodwell, J., & McWilliams, J (2003). *Predictors of the strain experienced by professional Australian footballers*, *Journal of applied sport psychology*, 15: 184-193.
- Rabinowitz, S., & Stumpf, S.A (1987). *Facets of role conflict, role-specific performance, and organizational level within the academic career*, *Journal of vocational behavior*, 30: 72-83.
- Rogers, R. E., Li, E.Y., & Ellis, R (1994). *Perceptions of organizational stress among female executives in the U.S government: An exploratory study*, *Public personnel management*, 23: 593- 609.

- Rogers, R.E., Li, E.Y., & Shani, A.B (1987). *Perceptions of organizational stress among U.S military officers in: Germany*, Group and occupational studies, 12: 189-207.
- Scanlan, T.K., Stien, G.L., & Ravizza, K (1991). *An in –depth study of former elite figure skaters: III, Source of stress*, Journal of sport and exercise psychology, 1: 102-120.
- Seegers, G., & Van Elderen, T (1996). *Examining a model of stress reactions of banks directors*, European journal of psychological assessment, 12: 212-223.
- Singh, R.G (1990). *Relationship between occupational stress and social support in fight nurses*, Aviation, space, and environment medicine, 61:349-352.
- Tabei, Y., Fletcher, D., & Goodger, K (2012). *The relationship between organizational stress and athletes burnout in soccer*, Journal of clinical sport psychology, 6: 146-165.
- Wee Eng Hoe, W., Mea, K., Tah, F., & Abdoullah, N (2007). *Source of organizational stress among athletes in the Malaysian University*.
- Woodman , T., & Hardy, L (2001a). *A case study of organizational stress in elite sport*, The journal of applied sport psychology, 13: 207-238.
- Woodman, T., & Hardy, L (2001b). *Stress and anxiety*, In R.N. Singer, H.A. Hausenblas, and C.M. Janelle, Handbook of sport psychology (pp. 290-318)New YORK :Wiley.

**The relationship between organizational stress and performance of
members in Iranian national female's taekwondo team
at the international events**

Keshavarz L.^{1*}, Qyasvnd N.²

¹Associate Professor, Payame Noor University, ²M.A, Sport Management

Received: 19 September 2013

Accepted: 11 March 2014

Abstract

Objective: The purpose of this study was to determine the relationship between organizational stress and performance of members in Iranian National Female's Taekwondo team at the international events.

Methodology: The population of the study was 40 females from Iran national taekwondo team, teenagers, youth and adults, present in the preparatory camp preparing to participate in the international competitions in 2012. The sample of this study was chosen purposefully (n=40). To achieve the research objectives, self-made questionnaire of organizational stress was used as the investigation tool. The questionnaire validity was confirmed by experts and its reliability calculated in a pilot study with 30 subjects which turned out to be 0.87. In order to achieve the research purposes, the descriptive and inferential statistics methods such as Kolmogorov-Smirnov, multivariate regression, Pearson correlation coefficient, single-sample T-test with the help of SPSS.V.18 software were used.

Results: The findings showed that organizational stress was in a high level among Iran members of female taekwondo team ($t=20.86$, $p < 0/05$). There was an inverse significant correlation between organizational stress and performance of athletes ($r=-0.732$, $p < 0/05$). In organizational stress, the environmental ($t=2.106$, $p < 0/05$) and team ($t=2.456$, $p < 0/05$) factors could predict the performance of athletes at the international events. But the leadership ($t=-0.770$, $p > 0/05$) and individual ($t=1.793$, $p > 0/05$) factors could not predict the performance of athletes at the international events.

Conclusion: Due to the high level of organizational stress and its negative impact on performance of female taekwondo players, it seems organizational stress should be recognized and controlled by authorities of the federation of Taekwondo.

Keywords: Female, International events, Organizational stress, Taekwondo.

*Email: keshavarzlog@yahoo.com

